

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
Biuro Upamiętniania
Walk i Męczeństwa

W P Ł Y N Ę Ł O
dnia 26.03.2018 Nr 124/2018
Szkoła Podstawowa w Skrzatuszu

Dyrektor Szkoły Podstawowej
w Skrzatuszu
ul. Rafała Leszczyńskiego 1
64-930 Szydłowo

Pismo z dnia:
20.2.2018.

Znak:
SP.0121.1.2018

Nasz znak:
BUW-940-2(2)/18/AR

Data:
Warszawa 19.3.2018

Scenariusz Pani Dyrektor,

W związku z pytaniem, czy patron szkoły im. Bohaterów Wyzwolenia Ziemi Wałeckiej wypełnia normę art. 1 *Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej* (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744 z późn. zmianami) uprzejmie wyjaśniam:

Patronem szkoły są bliżej niezdefiniowani „bohaterowie” którzy „wyzwalali” Ziemię Wałecką. Można domniemywać, że nadający szkole imię mieli na myśli jednostki I Armii Wojska Polskiego, które u boku jednostek Armii Czerwonej w lutym 1945 roku toczyły walki z armią niemiecką o przełamanie Wału Pomorskiego.

I Armia Wojska Polskiego była związkiem operacyjnym zorganizowanym przez władze Związku Sowieckiego. W kwietniu 1944 roku jednostki 1 Armii zostały przez ZSRS włączone w skład sowieckiego 1 Frontu Białoruskiego. W 1945 r. 1 Armię skierowało do zajmowania ruin Warszawy a następnie do walk o przełamanie Wału Pomorskiego, forsowanie Odry oraz do prowadzonych przez Armię Czerwoną walk o Berlin.

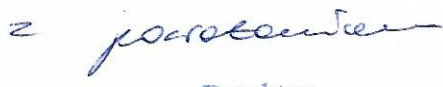
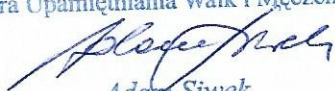
Gloryfikacja tego związku taktycznego, bezprawnie wykorzystanego przez Związek Sowiecki (oprócz działań militarnych przeciw Niemcom) do realizacji celów politycznych, rozbieżnych z polską racją stanu, jest czym innym niż **upamiętnienie losu żołnierzy**, którzy w różnych okolicznościach znaleźli się w szeregach I Armii. Część z nich wywodziła się z jednostek utworzonych przy Armii Czerwonej jeszcze na terytorium ZSRS. Wielu przeszło przez łagry i miejsca zesłania w odległych republikach ZSRS. Uwolnieni na podstawie układu Sikorski-Majski, nie zawsze byli w stanie dotrzeć do miejsc formowania jednostek Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w ZSRR. Części z nich władze sowieckie to uniemożliwiły poprzez zablokowanie dalszej rekrutacji do Wojska Polskiego. Natomiast od 1943 r. władze sowieckie otworzyły drogę do nowych jednostek, tworzonych przy Armii Czerwonej pod polskimi nazwami i przy wykorzystaniu polskiej symboliki narodowej. To mogło oznaczać dla wielu Polaków szansę na powrót do Ojczyzny. Byli kierowani przez sowieckie Wojenkomaty albo też zgłaszali się ochotniczo. Cześć była przydzielona z szeregów

Armii Czerwonej, do której trafili na zasadzie przymusowego poboru. Część żołnierzy 1 Armii pochodziła z przymusowego poboru zorganizowanego na ziemiach polskich. Dla wielu spośród tych wcielanych do armii już na ziemiach wschodnich RP przynależność do jednostek z obowiązującym językiem polskim i występujących pod polskimi znakami narodowymi przy Armii Czerwonej była szansą na uniknięcie wcielenia wprost do jednostek Armii Czerwonej.

Udział w działaniach zbrojnych przeciw Niemcom był zgodny z oczekiwaniami większości zwykłych żołnierzy. Natomiast na oblicze polityczne tych jednostek, na kształt prowadzonej przez aparat polityczno-wychowawczy indoktrynacji, w końcu na sposób wykorzystania ich walk z Niemcami w propagandzie komunistów i w polityce międzynarodowej Związku Sowieckiego – jako zwyczajni żołnierze nie mieli wpływu.

W związku z powyższym można upamiętniać w formie patronatu polskich żołnierzy walczących w szeregach 1 Armii o przełamanie Wału Pomorskiego, ale imię szkoły powinno brzmieć jednoznacznie: Żołnierzy 1 Armii Wojska Polskiego

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, tak sformułowana nazwa nie będzie w sprzeczności z normami art. 1 *Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej* (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).

Dyrektor
Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa

Adam Siwek

Do wiadomości:
Oddział IPN w Poznaniu